

¹निषादः, सादः-सदः, ²प्रासादः, ³उपनिषत्-परिषत्-शुचिषत्-द्युसत्-दिविषत्,
⁴बृसी, ⁵विषण्णः-विषण्णवान्, ⁶निषिषत्सुः, ⁷सेदिवान्, ⁸सदुः, ⁹निषद्या,
¹⁰सादी, ¹¹सेदिः, ¹²सदः, ¹³निषद्वरः, ¹⁴सादिः,

1. 'ज्वलितिकसन्तेभ्यः—' (3-1-140) इति कर्तरि णः । निषादः वग्यजातिविशेषः । पक्षे पचाद्यचि सदः इत्यपि साधुः । माधवस्तु "निषीदत्यस्मिन् पापमिति निषादः । 'हलश्च' (3-3-121) इति अधिकरणे घञ्" इत्याह । संज्ञाऽत्रेति विशेषः ।
2. 'अकर्तरि च कारके संज्ञायाम्' (3-3-19) इत्यधिकरणे घञ् । प्रसीदन्ति धनिनोऽस्मिन् इति प्रासादः धनिनां वासः । 'उपसर्गस्य घञि—' (6-3-122) इति 'प्र' इत्यस्य दीर्घः । संज्ञायामेव मनुष्यभिन्नेऽपि स्थले दीर्घः ; अन्यत्र न ; ततश्च 'प्रसादः' इत्यत्र न ।
3. उप निषीदन्ति, उप निषादयन्ति वा इति उपनिषत् । त्रियां सम्पदादित्वात् (वा. 3-3-108) क्विप् षत्वे च रूपमेवम् । एवं परिषत् इत्यादयोऽपि । द्युसत्, दिविषत्, शुचिषत् इत्यादयस्तु 'सत्सूद्विष—' (3-2-61) इत्यादिना क्विप् सम्प्रत्यन्ते । पर्षत् इति तु पृषोदरादित्वात् (6-3-109) परेरिकारलोपे साधुः । दिविषत् इत्यत्र 'तत्पुरुषे कृति—' (6-3-14) इति सप्तम्या अलुक् । सुषामादित्वात् (8-3-98) षत्वम् । ये स्त्रीलिङ्गशब्दाः संसत् इत्यादयः, ते सम्पदादिक्रान्ताः ; ये तु पुंलिङ्गशब्दाः, ते 'सत्सू—' (3-2-61) इति निष्पन्नाः इति वैयाकरणसम्प्रदायः ।
4. ब्रुवन्तः सीदन्त्यस्यामिति बृसी=मुनीनामासनम् । पृषोदरादित्वात् ब्रुवच्छब्दस्य 'बृ' इत्यादेशः । सदरधिकरणे डट्प्रत्ययः । टित्त्वात् त्रियां डीप् ।
5. 'रदाभ्यां—' (8-2-42) इति निष्ठातकारस्य धातुदकारस्य च नकारः । षत्वम्, णत्वं च ।
6. सन्नन्तादुप्रत्ययः । 'स्थादिष्वभ्यासेन चाभ्यासस्य' (8-3-64) इति पूर्वोत्तरखण्डयोः षत्वम् ।
7. लिटः 'भाषायां सद्वस—' (3-2-108) इति कसुप्रत्ययः ; एत्वाभ्यासलोपः । 'वस्वेकाच्—' (7-2-67) इतीडागमः ।
8. 'दाधेदसिषदसदो रुः' (3-2-159) इति तच्छीलादिषु कर्तृषु रुप्रत्ययः ।
9. त्रियां 'संज्ञायां समजनिषद्—' (3-3-99) इत्यादिना अकर्तरि क्यप्रत्ययः । निषद्या=वासस्थानम् ।
10. साधुकारिणि णिनिप्रत्ययः । सादी=अश्वस्योपरि स्थित्वा युध्यमानः ।
11. 'सदादिभ्यो दर्शनात्' (वा. 3-2-171) इति वचनात् भाषायां क्प्रत्ययः । छन्दस्येवायम् । प्रत्ययस्य लिङ्वाद्वात् एत्वाभ्यासलोपौ ।
12. औणादिकेऽसुप्रत्यये रूपम् । सदः सभा ।
13. 'नौ सदेः' (द. उ. 8-48) इति वरुप्रत्ययः । निषद्वरः=कामः, कर्दमश्च ।
14. 'इण् अजादिभ्यः' (वा. 3-3-108) इति इण् । सादिः अश्वस्यो योद्धा ।